

ENTREVISTA

Susan Sontag

Assagista i novel·lista nord-americana

► ► ►

L.D. Han passat vuit anys des que va aparèixer 'El amante del volcán', la seva novel·la anterior. ¿Ha trigat tot aquest temps a escriure 'Cap a Amèrica'?

S.S. He treballat en aquest novel·la durant vuit anys, però amb grans interrupcions. Si m'hi hagués dedicat exclusivament, no crec que hagués trigat més de dos anys i mig o tres anys a acabar-la. Durant aquests vuit anys, vaig anar a viure a Sarajevo, vaig patir un accident de cotxe i vaig tornar a tenir un càncer. Mentre em tractavem amb quimioteràpia era incapaç de trobar la força i la concentració per continuar-la.

L.D. Amb aquestes grans interrupcions del seu projecte, ¿després no li resultava difícil reprendre'l?

S.S. Sí, perquè has de tornar a agafar el fil de la novel·la. Però res va poder impedir-me acabar-la: la tenacitat és una de les meves millors virtuts. Si començo algun projecte i crec que realment és bo, sempre l'acabo.

L.D. ¿Creu que les seves novel·les són actualment més representatives de vostè que els seus assajos?

S.S. Sí. M'agrada força més escriure novel·les que assajos. El que passa és que sóc una mica masoquista: quan m'adono que hi ha un tema de denúncia que vull posar de manifest, penso que haig d'escriure un assaig sobre ell. Però admeto que és molt més fàcil per a mi escriure ficció que un assaig.

L.D. ¿Està una mica cansada que a totes les entrevistes se li recordi la seva faceta d'assagista i intel·lectual?

S.S. No. El que passa és que intento reprimir els meus impulsos d'escriure assajos! Davant la premsa sempre afirmo que en el futur només em dedicaré a la ficció. D'aquesta manera m'obliga a complir-ho, però després acabo cedint a la temptació d'escriure un nou assaig. És tan dur com deixar de fumar! Com a mínim, és cert que estic escrivint menys assajos que abans i que almenys continuo anunciant que deixaré d'escriure'n.

L.D. Per què la majoria dels seus assajos fan referència a l'actualitat i, en canvi, les seves novel·les les ambienta en el passat?

S.S. No és que tingui cap compromís que m'obligui a escriure ficció ambientada en el passat, però és com una mena d'estratègia personal. A les meves primeres dues novel·les, crec que hi havia alguna part inhibida i no volia que en aquestes dues darreres em tornés a passar el mateix. Situats les meves històries en el passat, aquesta inhibició desapareix, em sento més lliure. No sé per què. La meua idea és de mica en mica anar arribant fins al present en les meves novel·les.

L.D. De fet, em sembla que en la novel·la que està escrivint actual-

JORDI GARCIA

ment ja ha fet un pas més: l'acció té lloc entre el 1920 i el 1950...

S.S. Sí, encara no m'atrevia a ambientar-la a finals del segle XX. Espero que la propera ja estigui situada en l'època actual. I pel que fa als assajos, n'acabo de finalitzar un de llarg que em sembla que a Espanya ja serà a les llibreries a finals de l'any vinent i que al meu país sortirà al febrer.

L.D. De què tracta?

S.S. Hi reflexiono sobre la imatge de la guerra al llarg del temps. Començo amb l'obra de Goya i hi explico com la gent s'imagina que és la guerra. Hi analitzo si som realment capaços d'imaginar-nos com són d'horribles les guerres a través de les imatges que ens arriben: fotografies, notícies a la televisió, pel·lícules... Quan vaig viure a la zona en guerra de Sarajevo, em vaig adonar que la gent no sabia quina era la veritable situació que s'hi es-

tava produint. És difícil imaginar-se una cosa que no has experimentat mai. És més, l'experiència de vegades ens enganya perquè la nostra percepció està condicionada per les nostres idees. Tot i que els mitjans de comunicació ens bombardejaven amb imatges catastròfiques de Sarajevo, la majoria no érem conscients del que hi estava passant. Suposo que en definitiva no volíem acabar de creure'ns les imatges que rebíem.

L.D. 'El amante del volcán', la seva novel·la anterior, tracta sobre anglesos a Itàlia; 'Cap a Amèrica', de polonesos als Estats Units, i la que està escrivint, de francesos al Japó. Què l'atreu del tema de l'estrangeria?

S.S. No he estat conscient que estava escrivint sobre el tema de l'estrangeria fins fa poc. M'agraden els viatges, l'evolució, el camí que ens porta des d'un lloc o una situació a un

altre, els canvis, la transformació... M'interessa reflexionar sobre com les persones canvien després d'haver fet un viatge. Tot viatge ens transforma: jo, per exemple, no havia estat a Espanya durant els darrers cinc anys, i encara que ara només hi passi una setmana, quan torni al meu país ja no seré la mateixa. A Madrid, he visitat el Museu del Prado una vegada més i he pogut admirar de nou l'obra de Goya: el que he vist, sentit i après, segur que m'ha canviat d'alguna manera.

L.D. S'afirma que un escriptor acostuma a donar el millor d'ell mateix durant els primers vint anys de la seva carrera literària. Vostè, que porta quatre dècades escrivint, què en pensa?

S.S. Que és cert. Els començament sempre són millors: en l'amor, en l'art..., en tot. **L.D.** Però vostè mateixa m'ha dit que creu que 'Cap a Amèrica', la seva darrera novel·la, és la millor

"La veritat és que totes les opinions que he fet sobre la meua pròpia obra han sigut arran de les preguntes que m'han fet els periodistes"

que ha escrit...

S.S. Sí, perquè sempre tinc el sentiment que estic començant! Ho dic de debò: no és que ho vulgui així, és que ho sento d'aquesta manera. Pot semblar estrany que ho afirmi, perquè tinc 70 anys i en porto 40 publicant, però no menteixo quan explico que em sento com si estigués al principi d'alguna cosa. A la majoria de gent de la meua edat, els preocupa mirar enrere i fer balanç del que ha estat la seva vida. Jo, en canvi, sento que encara tinc moltes coses per fer. No em preocupo dels llibres que vaig escriure fa temps, perquè penso que cada nou llibre és com el meu primer llibre.

L.D. De fet, els crítics i vostè mateixa veuen en 'Cap a Amèrica' el principi d'un nou estil: la seva novel·la anterior era més brillant i efectista, mentre que aquesta és més intimista...

S.S. No t'ho sabria dir. Totes les opinions que he fet sobre la meua pròpia obra han sigut arran de les preguntes dels periodistes. És cert que vaig afirmar tal cosa, però no estic segura que sigui veritat. Els periodistes em pregunten i, com que els haig de respondre, m'obliga a reflexionar sobre el que he escrit i a racionalitzar-ho. *Cap a Amèrica* també és una obra brillant, encara que és cert que no conté els incidents èpics que es descriuen a *El amante del volcán*.

L.D. Me l'haig de creure o no?

S.S. No ho sé! Bona pregunta! M'és molt difícil classificar el meu propi treball. Els mitjans de comunicació han parlat tant de mi que al final m'he acabat creient el que deien de la meua persona. M'he convertit en una mena de mite i no m'acaba d'agradar.

L.D. Doncs concedint entrevistes contribueix a engrandir la seva fama encara més...

S.S. És cert, però també vull que els meus llibres es venguin! És difícil trobar l'equilibri. A més, adoro el meu editor en castellà; penso que fa un treball molt bo i m'agrada ajudar Alfaguara perquè pugui vendre el màxim d'exemplars possible.